

ΠΩΣ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ «ΚΟΡΑΚΙΑ» ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΟΥΝ

Διδάγματα από την κρίση της Αργεντινής

Το ελληνικό δημόσιο χρέος ανήκει στο συντριπτικό του μέρος σε εθνικούς και υπερεθνικούς φορείς

Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΓΚΟΤΣΗ καθηγητή Οικονομικών Πανεπιστημίου Πειραιώς

Τώρα που αρχίζουν να κοπάζουν οι Σειρήνες της πατριδοκαπηλίας, του ενδοτισμού, της σύγκρουσης μέχρις εσχάτων, για ένα θέμα και μια χώρα που και λίγα κοινά έχουμε, μικρές διεθνείς συναλλαγές πραγματοποιούμε, με διαφορετική κουλτούρα πορευόμαστε, τα δε οικονομικά τους στοιχεία μοιάζουν όσο ο Μέσι με τον Καραγκούνη, είναι καιρός να εξαγάγουμε με ψυχραιμία κάποια συμπεράσματα από μια συζήτηση που μόνο σε πολιτισμένο διάλογο δεν παραπέμπει.

Τα κενά που αφήνει το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα εκμεταλλεύτηκαν οι κερδοσκόποι που στοχοποίησαν την Αργεντινή. Στη φωτογραφία ο υπουργός Οικονομικών της χώρας, Αλεξ Κιτσιλόφ

Η Αργεντινή είναι γνωστό ότι πτώχευσε το 2001 με ένα χρέος 100 δισ. δολ., αφού προηγουμένως της έκλεισαν οι πόρτες των διεθνών αγορών στο δανεισμό και συνεπώς δεν είχε άλλη επιλογή. Η ζημιά που προκλήθηκε στη χώρα, πέρα από τις κοινωνικές αναταράξεις που όλοι γνωρίζουμε, ήταν grosso modo πτώση του ΑΕΠ κατά 20% και εκτίναξη της ανεργίας στο 20,5%.

Σήμερα (2014), η Αργεντινή έχει ανακτήσει το χαμένο της ΑΕΠ, έχει μειώσει την ανεργία στο 7,2%, έλλειμμα στον Προϋπολογισμό -3% και στο Ισοζύγιο Πληρωμών της -0,5%, δημόσιο χρέος 58,2%, εξαγωγές 20,5% και επενδύσεις 20% επί του ΑΕΠ. Αυτές οι πολύ σημαντικές επιτυχίες συνοδεύονται από πληθωρισμό 10,5% και δυσμενείς προβλέψεις για το 2014 (διόρθωση του ΑΕΠ στο +0,5%).

Δεκατρία χρόνια μετά την πτώχευση, η χώρα φαίνεται ότι βρίσκεται στο δρόμο της ομαλότητας. Η κυβέρνηση ήλθε σε συμφωνία με τους επίσημους δανειστές της στη Λέσχη του Παρισιού, αποζημίωσε την ενεργειακή εταιρεία Repsol, της οποίας είχε κρατικοποιήσει τη θυγατρική της στη χώρα, βελτίωσε τα στατιστικά της στοιχεία και χαλάρωσε τους συναλλαγματικούς περιορισμούς. Το χρηματιστήριο κατέγραψε ρεκόρ κερδών και συναλλαγών, ενώ οι επενδυτές άρχισαν και πάλι να εμπιστεύονται την τρίτη μεγαλύτερη οικονομία της Λατινικής Αμερικής.

Την πορεία αυτή ήλθε να ανακόψει απόφαση του δικαστηρίου της Ν. Υόρκης, στην οποία είχαν προσφύγει δύο κερδοσκοπικά ταμεία, τα λεγόμενα και όρνεα ή κοράκια, αφού κερδοσκοπούν εις βάρος χωρών, που υπό το βάρος χρεών είναι πεσμένες στο έδαφος. Ο δικαστής Griesa διέταξε τη Mellon Bank της Νέας Υόρκης να μην πληρώσει 539

εκατ. δολ. για τόκους ρυθμισμένων δανείων, αν προηγουμένως η Αργεντινή δεν εξοφλούσε ληξιπρόθεσμα ομόλογα της τάξης των 1,33 δισ. δολ., τα οποία κατέχουν τα «γεράκια» που δεν συμμετείχαν στις δύο αναδιαρθρώσεις.

Η Αργεντινή βρέθηκε σε πολύ δυσχερή κατάσταση, αφού μια ενδεχόμενη αποπληρωμή των δύο κερδοσκοπικών ταμείων στην ονομαστική αξία των ομολόγων θα ενεργοποιούσε τη ρήτρα RUFO (Rights Upon Future Offers), δηλαδή τη ρήτρα ίσης μεταχείρισης των δανειστών, η οποία περιέχεται στις συμβάσεις των αναδιαρθρωμένων δανείων. Έτσι, θα μπορούσαν και οι κάτοχοι των κουρεμένων δανείων να απαιτήσουν άμεσα την πληρωμή του 70% του ποσού που κουρευόταν. Σημειωτέον ότι η ρήτρα αυτή εκπνέει στις 31.12.2014.

Ένα άλλο πρόβλημα επίσης αφορά τις απαιτήσεις και των υπόλοιπων «κορακιών», που ανέρχονται συνολικά περίπου στα 13 δισ. δολ. Με συναλλαγματικά αποθέματα 22,9 δισ. είναι προφανές ότι η χώρα σε περίπτωση αποπληρωμής στην ονομαστική αξία θα χρεοκοπούσε ταμειακά. Έτσι, η κυβέρνηση της χώρας, αφού ναυάγησαν οι διαπραγματεύσεις λόγω της αδιαλλαξίας του αντιδίκου κ. Singer, γνωστού «επενδυτή» σε ομόλογα χρεοκοπημένων χωρών, να δεχθεί μια συμβιβαστική λύση, αναγκάστηκε να επιλέξει το δρόμο της επιλεκτικής χρεοκοπίας.

Να σημειωθεί ότι ο εν λόγω κύριος αγόρασε ομόλογα έναντι 43 εκατ. δολ. και απαιτεί τώρα στη λήξη τους 840 εκατ. Την έντιμη, αξιοπρεπή πρόταση της κυβέρνησης να μειώσει τις απαιτήσεις του, απέρριπτε με τη φράση «ας πρόσεχε».

Στην Ελλάδα προέκυψε παρόμοιο πρόβλημα μετά τη διαδικασία του PSI Plus. Μέχρι τα τέλη Δεκεμβρίου του 2014 έληγαν ομόλογα 900 εκατ. ευρώ, κατόχων που είχαν αρνηθεί να συμμετάσχουν στην αναδιάρθρωση. Η κυβέρνηση Παπαδήμου αρχικά και Σαμαρά στη συνέχεια αποφάσισαν να πληρώσουν τα «γεράκια» στο 100% της αξίας των εν λόγω ομολόγων. Γιατί πήραν την απόφαση να μη χρησιμοποιηθεί η ρήτρα συλλογικής ευθύνης CACs, μπορούμε να εικάσουμε, χωρίς όμως να γνωρίζουμε το ακριβές σκεπτικό.

Το πλέον πιθανό είναι ότι αυτοί οι τύποι είχαν αγοράσει τίτλους που είχαν εκδοθεί σε ξένο δίκαιο και είχαν χτίσει μεσοπρόθεσμες θέσεις που απέτρεπαν την εφαρμογή της ρήτρας CACs. Μια ενδεχόμενη επιλογή να κουρευτούν και αυτά τα ομόλογα θα είχε πιθανά οδηγήσει τη χώρα σε δικαστικές περιπέτειες για ποσόν το οποίο ναι μεν το έχει ανάγκη η χώρα, πρόκειται για 2,75 δισ. ευρώ, αλλά στο μεγάλο όγκο του ελληνικού χρέους δεν βαραίνει υπέρμετρα. Να μην ξεχνάμε, όμως, ότι δεν έγινε το ίδιο με τα ομόλογα των Ελλήνων μικροομολογιούχων, που κουρεύτηκαν στο σύνολό τους.

Το συμπέρασμα που προκύπτει και από τις δύο περιπτώσεις είναι ότι η λειτουργία του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος αφήνει σημαντικά κενά, τα οποία τα μεγάλα δικηγορικά γραφεία εκμεταλλεύονται για να ικανοποιήσουν και τις πλέον παράλογες και κατάφωρα άδικες και ανήθικες ορέξεις των κερδοσκοπικών ταμείων. Ας ελπίσουμε ότι το παράδειγμα της Αργεντινής θα αποτελέσει την απαρχή για την αναμόρφωση του διεθνούς πτωχευτικού δικαίου, ώστε μειοψηφίες αυτού του τύπου να υποτάσσονται στις ρυθμίσεις μιας μεγάλης ειδικής πλειοψηφίας, όπως γίνεται και με την πτώχευση των εταιρειών στον ιδιωτικό τομέα.

Θα πρέπει να στερηθεί η δυνατότητα από τα «κοράκια» να ακυρώνουν αναδιαρθρώσεις χρεών, που έχουν σημαντικά προβλήματα με το δανεισμό τους. Αυτό θα πρέπει να γίνει το γρηγορότερο, αφού στη σειρά στέκονται αρκετές χώρες με προβλήματα, όπως στη Νότια Ευρώπη, όπου έχουν συσσωρευθεί περί τα 7 τρισ. ευρώ.

Φωνές προς αυτήν την κατεύθυνση υπάρχουν πολλές, ακόμη και από συντηρητικούς κύκλους της Αμερικής αλλά και της Ευρώπης. Έτσι, αν υπάρξουν ρυθμίσεις, και η ζημιά για το κοινωνικό σύνολο θα είναι περιορισμένη και χώρες που βρίσκονται σε δυσκολίες δεν θα διασύρονται.

Σε ό,τι αφορά τη συζήτηση για το θέμα, στην εσωτερική πολιτική μας σκηνή, αξίζει να επισημανθεί: Εκτός από τη μονομερή καταγγελία με το πιστόλι στο τραπέζι από τη μια, που κανένας από τους πρωταγωνιστές δεν υποστηρίζει, και τη δουλοπρεπή αποδοχή κάθε απαίτησης των δανειστών από την άλλη, υπάρχει και ο δρόμος του έντιμου συμβιβασμού, μέσα από διαπραγματεύσεις, που προκύπτει με τη χρησιμοποίηση όλων των οικονομικών και νομικών επιχειρημάτων και των δύο πλευρών. Με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο τα πράγματα δεν είναι απλά. Ο κόσμος όμως εξελίσσεται, αλλαγές είναι πολύ πιθανόν να επέλθουν, άρα και η χώρα μας θα πρέπει να επαγρυπνεί για να επωφεληθεί από τις εξελίξεις.

Μέχρι τότε είμαστε βέβαιοι ότι δεν διατρέχουμε κανέναν κίνδυνο να γίνουμε... Αργεντινή. Είναι επιπόλαιες οι προσεγγίσεις αυτού του τύπου που παραβλέπουν ότι το ελληνικό δημόσιο χρέος ανήκει στο συντριπτικό του μέρος σε εθνικούς και υπερεθνικούς φορείς. Μόνο 4 δισ., από τα 316 που χρωστάμε, κατέχουν πλέον τα «κοράκια».

Εκείνο μόνο που θα πρέπει να μας βάζει σε σκέψεις, λόγω και της επικείμενης διαπραγματεύσεως για την απομείωση του επίσημου χρέους, είναι ο τρόπος με τον οποίο κάποιοι προσεγγίζουν το θέμα. Αντί να εργάζονται για να δοθεί στο πρόβλημα μια οριστική λύση και να κάνει η χώρα μας μια καινούργια αρχή, όπως έπειτα από τόσες θυσίες της αξίζει, δείχνουν να είναι έτοιμοι να αποδεχθούν απλά μικρές βελτιώσεις του προγράμματος.

